

FLORAEXKURSION I GRANGÄRDE FINNMARK

Exkursionen gick av stapeln söndagen den 13 juli. Vädret var kyligt med både regn och blåst. Trots vädret mötte ett tjugotal personer upp till samlingsplatsen vid Grangärde kyrka där ledaren Jan-Olof Hermansson hälsade oss välkomna. Efter en kort presentation av dagsprogrammet, där det framgick att vi skulle besöka några av bygdens kalklokaler, begav vi oss iväg till trakterna norr om Norhyttan där Galtryggsjärren blev vår första anhalt.

Galtryggsjärren är ett långsträckt våtmarksområde på sluttningarna mellan Gräsberget och Sexberget. Järren inom området påverkas av kalkhaltigt fastmarksvatten. Floran är följaktligen av rik karaktär. Vid exkursionstillfället besökte vi två av järren samt ett mellanliggande skogsparti.

På första järret närmast skogsbilvägen i södra delen kunde vi bekanta oss med några av områdets rariteter nämligen oxstarr, trådfräken och sumpnycklar. De växte tillsammans med mer vanliga kärrarter som knagglestarr, hirsstarr, dvärglumner, slätterblomma och gräsull. Bland mossorna kunde vi se praktkrokmossa, gyllenmossa och purpurvitmossa, alla tre karakteristiska rikkärrsarter. På älgspilling hittade en av deltagarna en förekomst av den nordliga arten röd parasollmossa.

Under vandringen mot det andra järret gick vi igenom ett skogsparti med ganska trivial vegetation. Plötsligt står vi inför en gräsdominerad kulle som lyser ljusgrön av backskafting. Vid närmare titt på kullen kunde vi även se arter som blåsippa, låsbräken, grönkulla, darrgräs, hårstarr mm. Samtliga typiska för bergslagskalken. Genom den här delen av området rinner även en liten bäck. Bäckens omges också den av mycket rik vegetation t ex skogsnycklar, kärrfibbla och tibast. Förklaringen till detta ser man bl a i själva bäcken där det ligger stora kalkstensblock, förmodligen flyttblock. Blocken är i sin tur övervuxna av kalkgynnade mossor och lavar vilket Jan-Olof kunde visa prov på.

Efter ytterligare en stunds vandring kom vi fram till det andra järret. Där kunde vi se en översilad fuktäng som dominerades av gräs och halvgräs. Bland arterna märktes tuvsäv, ullsäv, gräsull, sumpnycklar, ängsnycklar och det mycket vackra myskgräset.

Tillbaka igen till bilarna där vi tog en fikapaus, för att sedan åka vidare mot Tomossen.

Tomossen är i mina ögon ett mycket märkligt område. När man står på vägen och blickar ut över mossvidderna får man intryck av att vegetationen helt utgörs av vanlig myrvegetation. Vem kan tro (som inte vet) att det där ute döljer sig inslag av extrem rikkärrsvegetation. Om man därefter sänker blicken och tittar ner på vegetationen i dikeskanten så får man en föräning av det senare. Där växer både gräsull och ängsnycklar.

Vid exkursionstillfället gick vi en rundvandring på Tomossens södra delar, nedanför Gräsbergets kalavverkade sluttningar. Liksom vid Galtryggskärren tycks vegetationen även här påverkas av berggrunden i Gräsberget. Det är också här vi hittar de rikaste partierna. I sänkor med bra grundvattenkontakt växer rikligt med axag. Bland mossorna ser vi guldspärrmossa och kärklomossa. På tuvorna runt om växer fina bestånd med björnbrödd och sumpnycklar samt enstaka myggblomster. Strax intill finns ett drågområde med lösbottnpartier. Där växer mattlika bestånd av småsileshår tillsammans med vitstarr, vitag och dytåg.

Efter besöket vid Tomossen åkte vi avslutningsvis ner till trakterna av Bringsjöberg för att titta på klippvegetationen intill vägen mot Mittkvarn. Lokalen är sedan länge känd som växtplats för svartstarr (*Carex atrata*). Efter ivrigt sökande längs klippväggarna av främst Jan-Olof och Janne åkte snart "Kroken" fram för artbestämning. Här har vi den, svartstarren, fick vi höra. Det visade sig att det fanns ett antal plantor på olika nivåer, en del t o m åtkomliga för fotografer. På klippväggarna växte även fina grupper av tätört och dvärglummer. Närmast vägen såg vi även fjälltimotej och nattviol.

Till sist vill jag tacka Jan-Olof och de övriga deltagarna för en givande och trevlig exkursionsdag.

LARS-THURE NORDIN

